

ÚRSKURÐARNEFND UM VIÐSKIPTI VIÐ FJÁRMÁLAFYRIRTÆKI

Fjármálaeftirlitið · Suðurlandsbraut 32 · 108 Reykjavík · Sími: 525 2700 · Fax: 525 2727

Ár 2002, fimmtudaginn 1. ágúst, er fundur haldinn í Úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Guðjón Ólafur Jónsson, formaður, Íris Ösp Ingjaldsdóttir, Ólafur Haraldsson, Ólöf Embla Einarsdóttir og Sölvi Sölvason.

Fyrir er tekið **mál nr. 7/2002**:

M
gegn
fjármálafyrirtækinu F.

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r:

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar, og fjármálafyrirtækið F, hins vegar, hér eftir nefnt varnaraðili.

Málið barst úrskurðarnefnd 27. maí 2002 með kvörtun lögmanns sóknaraðila, dagsettri 22. sama mánaðar. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 27. maí 2002, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi varnaraðila, dagsettu 28. júní 2002. Bréfið var sent umboðsmanni sóknaraðila með bréfi nefndarinnar, dagsettu 1. júlí 2002 og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfum lögmanns sóknaraðila, dagsettum 8. og 30. júlí 2002.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 3. júlí og 1. ágúst 2002.

II.

Málsatvik.

Hinn 18. ágúst 2000 gerðu aðilar máls þessa með sér fjárvörslusamning þar sem varnaraðili tók að sér vörslu og ávöxtun fjármuna sóknaraðila. Veitti sóknaraðili samkvæmt A-lið samningsins varnaraðila fullt og ótakmarkað umboð til að annast kaup og sölu fyrir hans hönd. Stofnframlag sóknaraðila nam kr. 16.606.613. Samkvæmt 10. tölul. D-liðar samnings aðila var varnaraðila m.a. heimilt að kaupa fyrir hönd sóknaraðila víxla „*traustra fyrirtækja með a.m.k. einum traustum ábyrgðarmanni*“. Samkvæmt 2. gr. almennra samningsskilmála varnaraðila sem voru hluti af fjárvörslusamningi aðila skyldi varnaraðili taka ákvörðun um hvaða verðbréf væru keypt eða hvernig fjármunum skyldi á annan hátt varið innan þeirra marka sem ákveðin væru í liðum A og D í samningi aðila.

Hinn 31. júlí 2001 mun varnaraðili f.h. sóknaraðila hafa keypt víxil útgefinn af B. Nam kaupverðið kr. 2.422.700. Víxillinn var innlestur í október 2001 og fékk sóknaraðili í sinn hlut kr. 2.491.649.

Hinn 10. október 2001 keypti varnaraðili að nýju f.h. sóknaraðila víxil útgefinn af B en félagið hafði þá óskað eftir framlengingu áður útgefna víxla. Var víxillinn að fjárhæð kr. 2.500.000, útgefinn sama dag en með gjalddaga 5. janúar 2002. Kaupverð var kr. 2.399.399.

B var úrskurðað gjaldþrota hinn 28. nóvember 2001. Sóknaraðili kvartaði yfir kaupum á vixlum félagsins með bréfi til varnaraðila, dagsettu 18. mars 2002, og krafðist þess að varnaraðili greiddi honum þá fjárhæð sem hann hafði tapað á viðskiptunum. Varnaraðili kvaðst í bréfi til sóknaraðila, dagsettu 8. apríl 2002, telja að hann hefði ekki brotið gegn ákvæðum í fjárvörslusamningi aðila, en kvaðst jafnframt tilbúinn til að skoða málið að nýju varðandi tjón sóknaraðila þá er ljóst væri hvað kæmi til skipta úr þrotabúi B. Sóknaraðili ítrekaði kröfur sínar í bréfi til varnaraðila, dagsettu 15. apríl 2002. Málinu var skotið til úrskurðarnefndarinnar með kvörtun, dagsettri 22. maí 2002.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili gerir þá kröfu að varnaraðili greiði honum kr. 2.399.399 ásamt dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga (sic) nr. 38, 2001 frá 31. júlí 2001 til greiðsludags.

Sóknaraðili telur að varnaraðili hafi farið út fyrir heimild sína samkvæmt fjárvörslusamningi með kaupum á vixlum af B, þar sem félagið hafi annars vegar ekki verið traust fyrirtæki í skilningi D-liðar samningsins og hins vegar hafi skilyrði um a.m.k. einn traustan ábyrgðarmann ekki verið uppfyllt. Með gjaldþroti greiðanda vixilsins sé féð sóknaraðila glatað og beri varnaraðili ábyrgð gagnvart sóknaraðila á greiðslu þess.

Sóknaraðili byggir á því að B hafi ekki verið traust fyrirtæki í skilningi samnings aðila þá er keyptur var víxill af félaginu og alls ekki þegar víxillinn var framlengdur í október 2001. Bendir sóknaraðili í því sambandi á að afkoma fyrirtækisins og staða atvinnugreinarinnar hafi verið slæm í mörg ár þá er kaupin fóru fram. Hafi starfsfólki verið sagt upp, samdráttur ríkt í samfélaginu og fækkun farþega fyrirsjáanleg. Kveðst sóknaraðili hafa mátt treysta því að fjármunum hans yrði ekki varið til kaupa á vixlum nema að undangengnu ítarlegu mati á stöðu þeirra. Telur sóknaraðili að varnaraðili hafi mátt gera ráð fyrir því að sex mánaða uppgjör B gæfi ekki rétta mynd af eignastöðu félagsins á þeim tíma sem tekin var ákvörðun um víxilkaupin. Styðji gjaldþrot félagsins stuttu síðar það enn frekari rökum að kaupin uppfylli ekki 11. tölul. D-liðar samnings aðila um traust fyrirtæki.

Þá styður sóknaraðili mál sitt og þeim rökum að síðara skilyrði 11. tölul. D-liðar hafi ekki verið uppfyllt þar sem enginn ábyrgðarmaður hafi verið á vixlinum. Hafi þessu skilyrði verið ætlað að tryggja að fjárvörsluþegi yrði ekki fyrir tjóni reyndist aðalskuldari ógjaldfær. Hafi varnaraðili þegar af þessari ástæðu brotið gegn samningi aðila.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili telur einritaðan víxil útgefinn af fyrirtæki án ábyrgðarmanns hljóta að teljast sjálfsskuldarábyrgðarbréf (sic). Hafi kaup varnaraðila á vixli B f.h. sóknaraðila því fullkomlega verið í samræmi við fjárvörslusamning aðila, að því gefnu að félagið hafi verið traust fyrirtæki.

Varnaraðili kveður faglega hafa verið staðið að ákvörðun um kaup á vixlum B. Hafi ekkert í þeim gögnum sem lögð voru fram bent til þess að félagið væri nær gjaldþrota. Vekur varnaraðili sérstaka athygli á því að sex mánaða uppgjör félagsins 2001 hafi verið endurskoðað af löggiltum endurskoðanda. Þá verði og að taka tillit til þess að félagið hafi verið skráð á Verðbréfaþingi sem geri ríkari kröfur um upplýsingar og

trúverðugleika þeirra. Þá bendir varnaraðili á að í árslok 2000 hafi hlutfé verið aukið um 350 milljónir króna og nýr aðili bæst í hóp hluthafa með 150 milljónir króna í hlutfé. Hafi honum ásamt öllum stærstu hluthöfum félagsins því þótt það vera vænlegur kostur og augljóslega haft trú á framtíð þess.

Varnaraðili vísar ennfremur til þess að forráðamenn B hafi óskað eftir framlengingu vixla í byrjun október 2001 og hafi varnaraðili þá óskað eftir frekari gögnum. Hafi varnaraðila borist greinargerð framkvæmdastjóra ásamt fjárhagsáætlun fyrir árið 2001, sem m.a. hafi sýnt 30,5% eiginfjárlutfall í árslok.

V.

Niðurstaða.

Samkvæmt 10. tölul. D-liðar fjárvörslusamnings aðila, dagsetts 18. ágúst 2000, var varnaraðila heimilt að kaupa fyrir hönd sóknaraðila vixla „*traustra fyrirtækja með a.m.k. einum traustum ábyrgðarmanni*“. Vixill sá er varnaraðili keypti af B fyrir hönd sóknaraðila hefur ekki verið lagður fram. Það þykir hins vegar ekki koma að sök. Vixill, sem varnaraðili keypti af félaginu fyrir hönd sóknaraðila hinn 10. október 2001 og útgefinn var sama dag og sagður er hafa verið til framlengingar á hinum fyrri, var svokallaður eiginvixill, sbr. 13. kapítula vixillaga nr. 93, 1933. Var hann án ábyrgðarmanna, en málatilbúnað varnaraðila verður að skilja svo að hann telji að um sjálfskuldarábyrgðarbréf félagsins hafi verið að ræða sem heimilt hafi verið að kaupa án ábyrgðarmanns, sbr. 11. tölul. D-liðar samnings aðila.

Fyrirgreint ákvæði 10. tölul. D-liðar samnings aðila verður ekki skilið öðruvísi en svo að til þurfi a.m.k. einn aðila sem ábyrgist greiðslu vixils komi til greiðslufalls þess sem greiða á vixil þann er varnaraðili kaupir fyrir hönd sóknaraðila. Er það og til að tryggja að sóknaraðili verði síður fyrir tjóni verði greiðslufall á hlutaðeigandi vixli. Útgefandi eiginvixils er skuldbundinn með sama hætti og samþykkjandi vixils á hendur öðrum manni, sbr. 1. mgr. 78. gr. vixillaga. Ekki voru aðrir sem ábyrgðust greiðslu fyrrnefnds vixils, útgefinn af B, en í samningi aðila er enginn munur gerður á eiginvixlum og öðrum vixlum. Varnaraðila var samkvæmt þessu óheimilt að kaupa umræddan vixil af B án ábyrgðar a.m.k. eins trausts ábyrgðarmanns. Með kaupunum fór varnaraðili út fyrir umboð sitt samkvæmt fjárvörslusamningi aðila. Þarf því ekki að leysa sérstaklega úr því álitaefni hvort B hafi verið traust fyrirtæki þá er kaup voru gerð.

Varnaraðili ber samkvæmt framansögðu bótaábyrgð á því tjóni sem sóknaraðili hefur orðið fyrir. Kaupverð vixilsins var kr. 2.399.399 hinn 10. október 2001 og ber varnaraðila að greiða sóknaraðila þá fjárhæð. Með hliðsjón af atvikum máls þykir rétt að fjárhæðin beri dráttarvexti samkvæmt 1. mgr. 6. gr. laga um vexti og verðtryggingu nr. 38, 2001 frá 10. október 2001 til greiðsludags.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Varnaraðili, F, greiði sóknaraðila, M, kr. 2.399.399 ásamt dráttarvöxtum samkvæmt 1. mgr. 6. gr. laga um vexti og verðtryggingu nr. 38, 2001 frá 10. október 2001 til greiðsludags.

Reykjavík, 1. ágúst 2002.

Guðjón Ólafur Jónsson

Íris Ösp Ingjaldsdóttir

Ólafur Haraldsson

Ólöf Embla Einarsdóttir

Sölvi Sölvason